

Sygn. akt III AUa 156/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 czerwca 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodnicząca – sędzia: Urszula Iwanowska (spr.)

Sędziowie: Barbara Białecka

Beata Górska

po rozpoznaniu w dniu 18 czerwca 2020 r., w S. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania G. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o wypłatę świadczenia przedemerytalnego

na skutek apelacji ubezpieczonej od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 lutego 2019 r., sygn. akt IV U 86/19

oddala apelację.

Barbara Białecka Urszula Iwanowska Beata Górska

III A Ua 156/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 grudnia 2018 r. (znak: (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. przyznał G. C. prawo do świadczenia przedemerytalnego od dnia 31 października 2018 r., tj. od dnia następnego po dniu złożenia wniosku wraz z wymaganymi dokumentami, jednocześnie wskazując, że wypłata świadczenia przedemerytalnego zostaje zawieszona i wstrzymana od 31 października 2018 r. z powodu nabycia przez ubezpieczoną prawa do renty rodzinnej z instytucji zagranicznej.

W odwołaniu od powyższej decyzji G. C. wniosła o jej uchylenie i wznowienie wypłaty świadczenia przedemerytalnego od dnia 31 października 2018 r. wskazując, że świadczenie, które otrzymuje z Francji po zmarłym mężu nie jest główną rentą rodzinną, a wyłącznie świadczeniem dodatkowym. Ubezpieczona wyjaśniła, że we Francji osoby owdowiałe mają prawo do różnych dodatków do renty, emerytury czy pensji, jeżeli ich dochód nie przekracza określonej wysokości. Niektóre świadczenia dodatkowe nie są w ogóle brane pod uwagę przy ustalaniu renty. Ubezpieczona podała, że osiągniany przez nią przychód z Francji nie przekracza kwoty 70% przeciętnego wynagrodzenia, stąd nie powinien powodować zawieszenia i wstrzymania wypłaty świadczenia przedemerytalnego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych prawem podtrzymując argumentację przytoczoną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 25 lutego 2019 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie (punkt 1) oraz nie obciążył ubezpieczonej G. C. kosztami zastępstwa procesowego na rzecz organu rentowego (punkt 2).

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

G. C. urodziła się w dniu (...) W okresach od 26 listopada 1978 r. do 23 czerwca 1980 r. i od 1 kwietnia 1982 r. do 31 stycznia 1992 r. zatrudniona była na stanowisku siostry pogotowia (...). Po ustaniu zatrudnienia, od 7 lutego 1991 r. do 31 grudnia 1998 r. uprawniona była do zasiłku wychowawczego wypłacanego przez Zarząd Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża w K., a od 1 stycznia 1999 r. do 7 lutego 1999 r. przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W okresie od 1 kwietnia 1999 r. do 31 marca 2000 r. pobierała zasiłek dla osób bezrobotnych. Natomiast zasiłek stały wypłacany przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w P. pobierała w okresach od 5 kwietnia 2000 r. do 30 kwietnia 2004 r. W okresie od 1 maja 2004 r. do 31 sierpnia 2008 r. oraz od 1 stycznia 2009 r. do 13 kwietnia 2018 r., pobierała świadczenie pielęgnacyjne. Składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe odprowadzane były w okresie od 1 maja 2004 r. do 31 sierpnia 2014 r.

Ubezpieczona od 27 kwietnia 2018 r. zarejestrowana jest w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ś. jako osoba bezrobotna. W dniu 25 października 2018 r. minął 180-dniowy okres pobierania zasiłku dla osób bezrobotnych. W tym okresie ubezpieczona nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia. Okoliczności te zostały potwierdzone w zaświadczeniu wystawionym przez PUP w Ś. z dnia 29 października 2018 r.

W marcu 2017 r. ubezpieczonej przyznano z francuskiej instytucji ubezpieczenia społecznego - MSA („Mutuelle sociale agricole”), od 1 marca 2015 r. świadczenie pieniężne w stałej, comiesięcznej kwocie, w związku ze śmiercią jej byłego męża zatrudnionego na terenie Francji. Aktualna wysokość świadczenia wynosi 109,67 EUR.

W dniu 30 października 2018 r. G. C. złożyła wniosek o świadczenie przedemerytalne. We wniosku wskazała, że pobiera świadczenie wdowie z Francji po byłym mężu. W odpowiedzi organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Pismem z dnia 18 grudnia 2018 r. organ rentowy poinformował Powiatowy Urząd Pracy w P. i ubezpieczoną o przyznaniu prawa do świadczenia przedemerytalnego od 31 października 2018 r. i jednoczesnym zawieszeniu jego wypłaty, z uwagi na pobieranie świadczenia o charakterze rentowym z instytucji zagranicznej.

Po ustaleniu powyższego stanu faktycznego oraz na podstawie przepisów prawa niżej powołanych Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że z treści art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 2148 ze zm.) wynika, że prawo do świadczenia przedemerytalnego ulega zawieszeniu w przypadku nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty inwalidzkiej albo podjęcia wypłaty renty strukturalnej lub świadczenia o charakterze rentowym z instytucji zagranicznej. Natomiast w myśl ust. 3 pkt 6 powołanego przepisu wstrzymanie wypłaty świadczenia przedemerytalnego następuje od dnia nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty inwalidzkiej albo podjęcia wypłaty renty strukturalnej lub świadczenia o charakterze rentowym z instytucji zagranicznej.

Następnie Sąd Okręgowy podniósł, że niekwestionowanym w rozpoznawanej sprawie było, iż ubezpieczona spełniła wszystkie warunki uprawniające do otrzymania świadczenia przedemerytalnego. Przedmiotem sporu była kwestia, czy zaistniała wskazana wyżej przesłanka zawieszenia tego świadczenia z uwagi na otrzymywanie z instytucji zagranicznej świadczenia o charakterze rentowym.

Zatem sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że świadczenie rentowe z ubezpieczenia społecznego jest świadczeniem pieniężnym, okresowym, wypłacanym regularnie uprawnionym osobom w razie wystąpienia zdefiniowanych przez ustawodawcę szczególnych rodzajów zdarzeń ubezpieczeniowych. W samej ustawie o świadczeniach przedemerytalnych nie określono zakresu pojęcia „świadczenia o charakterze rentowym”. Pojęciem tym ustawodawca posługuje się także na gruncie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUZ np. w art. 9 ust. 3 czy art. 97. Sąd Okręgowy miał także na uwadze, że w wyroku z dnia 22 maja 2012 r., Sąd Najwyższy stwierdził, że pojęcie „świadczenie rentowe z instytucji zagranicznej” jest pojęciem szerszym niż definiowane w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227

ze zm.) pojęcia „renta z tytułu niezdolności do pracy” oraz „renta rodzinna” i obejmuje także emerytury tzw. „renty starcze”, czyli ogólnie świadczenia z ubezpieczenia społecznego wypłacane w związku z osiągnięciem określonego wieku (II UK 268/11). Należy więc przyjmować szeroką interpretację tego pojęcia i uznać, iż obejmuje ono świadczenia zbliżone charakterem do tego typu świadczeń na gruncie ustawodawstwa polskiego, czyli okresowe świadczenie pieniężne wypłacane z ubezpieczenia społecznego, w tym mające na celu zapewnienie środków utrzymania w związku z niezdolnością do pracy czy utratą żywiciela rodziny.

Dalej sąd pierwszej instancji wskazał, że z informacji podanych przez ubezpieczoną wynika, iż przedmiotowe świadczenie z francuskiej instytucji ubezpieczeniowej otrzymała w związku ze śmiercią byłego męża, który zatrudniony był na terenie Francji i podlegał tamtejszemu systemowi ubezpieczeń. Świadczenie to wypłacane jest w stałej, comiesięcznej kwocie. Przed jego przyznaniem musiała złożyć oświadczenie o wysokości osiąganych w Polsce dochodów. Do akt ZUS złożyła dokument z dnia 21 marca 2017 r. w języku francuskim o przyznaniu jej świadczenia. Z roboczego tłumaczenia (w aktach ZUS) wynika, że przyznała je francuska instytucja emerytalno-rentowa, a świadczenie określane jest jako renta rodzinna. W świetle tych wszystkich okoliczności uznać należało, iż zostało w wystarczającym stopniu uprawdopodobnione, że świadczenie to ma charakter rentowy, jako forma wsparcia członka rodziny zmarłego, podlegającego ubezpieczeniom społecznym na terenie Francji. W każdym zaś razie ubezpieczona nie wykazała, aby świadczenie to miało innych charakter. Tym samym zaistniała wskazana wyżej przesłanka zawieszenia wypłaty świadczenia przedemerytalnego

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie ubezpieczonej od decyzji organu rentowego z dnia 17 grudnia 2018 r.

Nadto Sąd ten na podstawie art. 102 k.p.c. ze względu na trudną sytuację materialną ubezpieczonej, postanowił nie obciążać jej kosztami zastępstwa procesowego.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Koszalinie w punkcie 1 nie zgodziła się G. C., która w wywiedzionej apelacji zarzuciła mu:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego polegające na uznaniu, że otrzymywane świadczenie z instytucji zagranicznej jest świadczeniem, które skutkuje zawieszenie uzyskanego świadczenia emerytalnego,
2. naruszenie przepisów prawa procesowego polegające na niezbadaniu w sposób wszechstronny zgromadzonego materiału dowodowego w sprawie.

Wskazując na powyższe podstawy apelująca wniosła o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 1 i uwzględnienie odwołania
- ponowne rozpoznanie sprawy przez sąd pierwszej instancji,
- zasądzenie kosztów za pierwszą / drugą instancję.

W uzasadnieniu skarżąca między innymi podniosła, że świadczenie, które otrzymuję nie jest rentą rodzinną z podstawowego ogólnego ubezpieczenia we Francji, lecz świadczeniem wdowim wypłacanym z ubezpieczenia dodatkowego. Instytucja świadczeń uzupełniających we Francji przekazuje na rzecz ubezpieczonej dodatek/ świadczenie wdowie w wysokości 109 euro miesięcznie. Od tej kwoty apelująca odprowadza w Polsce podatek w wysokości 84-86 zł (zależne od kursu euro). W ocenie ubezpieczonej świadczenie to posiada cechy dodatku rodzinnego/socjalnego gdyż wypłacane jest tylko wówczas, gdy świadczeniobiorca nie posiada wystarczających środków do życia i nie jest brane pod uwagę przy ustalaniu podstawowej renty rodzinnej, a takiej apelująca nie otrzymuje.

Zdaniem skarżącej fakt, że świadczenie to jest przekazywane cyklicznie nie może być podstawą do stwierdzenia iż jest świadczeniem, które skutkuje zawieszeniem uzyskanego prawa do wypłaty świadczenia przedemerytalnego.

Jednocześnie skarżąca zwróciła uwagę, że w ZUS jako graniczną kwotę przychodu po przekroczeniu, której zawiesza się wypłatę świadczenia przedemerytalnego podaje kwotę 2.800 zł miesięcznie. Zaś świadczenie, które otrzymuje ubezpieczona z instytucji francuskiej to 460 zł miesięcznie. Zatem jej dochód nie przekracza kryterium dochodowego ustalonego przez ZUS.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej okazała się nieuzasadniona.

Sąd Apelacyjny w całości podziela i przyjmuje za własne zarówno ustalenia faktyczne, jak i rozważania prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (art. 387 § 2¹ pkt. 1 i 2 k.p.c.).

W odpowiedzi na zarzuty apelacji podkreślić należy, że ubezpieczona poza polemiką ze stanowiskiem sądu pierwszej instancji nie wykazała, aby doszło do naruszenia prawa materialnego czy procesowego w podnoszonym w apelacji zakresie.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutu naruszenia prawa procesowego – nie zbadania przez Sąd Okręgowy w sposób wszechstronny zgromadzonego materiału dowodowego. Przy czym skarżąca zarzuca błędne przyjęcie przez organ rentowy i sąd pierwszej instancji, że świadczenie otrzymywane przez nią z francuskiej instytucji ubezpieczeniowej jest świadczeniem rentowym w rozumieniu art. 4 ust. 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych skutkującym zawieszeniem prawa do wypłaty świadczenia przedemerytalnego. Zdaniem apelującej świadczenie, które otrzymuje nie ma charakteru rentowego, jest świadczeniem wypłacanym z dodatkowego ubezpieczenia. Tymczasem apelująca nie naprowadziła żadnych dowodów na potwierdzenie swojego stanowiska. Natomiast w sprawie bezspornym jest, że świadczenie z francuskiej instytucji ubezpieczeniowej zostało przyznane G. C. po śmierci jej byłego męża, który pracował we Francji. Z przedłożonych dokumentów z tej instytucji, których tłumaczenia na język polski przez tłumacza przysięgłego języka francuskiego dokonał sąd odwoławczy (k. 43-44 i 45 w związku z k. 29-29verte akt ZUS), nie wynika aby świadczenie miało charakter dodatkowy czy pochodziło z dodatkowego (dobrowolnego) ubezpieczenia zmarłego. Zaś okoliczność, że wysokość tego świadczenia nie przekracza granicznych kwot przychodu ustalanych corocznie dla potrzeb organu rentowego, nie ma wpływu na ocenę charakteru prawnego tego świadczenia, które jest świadczeniem o charakterze rentowym.

Podkreślić przy tym należy, że zestawiając wysokość otrzymywanego przez ubezpieczoną świadczenia z Francji z wysokością przysługującego świadczenia przedemerytalnego oraz możliwość wyboru wypłaty jednego z tych świadczeń to do ubezpieczonej należała decyzja, z którego z nich będzie korzystała, o czym skarżąca została poinformowana przez organ rentowy już w zaskarżonej decyzji.

W przedstawionych okolicznościach za chybiony należało uznać zarzut naruszenia prawa procesowego, a w konsekwencji także zarzut naruszenia prawa materialnego. Zarówno organ rentowy, jak i Sąd Okręgowy w sposób jasny, spójny i logiczny wskazali, iż wypłata przyznanego ubezpieczonej świadczenia przedemerytalnego została zawieszona z uwagi na pobieranie świadczenia o charakterze rentowym z instytucji zagranicznej. Natomiast skarżąca poza przedstawieniem swojego stanowiska i własnej oceny prawnej charakteru otrzymywanego świadczenia z Francji nie przedstawiła dowodów to potwierdzających. Skoro to ubezpieczona ubiega się o wypłatę świadczenia przedemerytalnego to jej powinnością jest wykazać spełnienie przesłanek do uwzględnienia jej wniosku (zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c.), na co zwrócił uwagę także sąd pierwszej instancji.

W wyroku z dnia 23 stycznia 2019 r., III UK 8/18 (LEX nr 2609914) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że ciężar udowodnienia (onus probandi) pozwala rozstrzygnąć sprawę merytorycznie, także wówczas, gdy sąd nie zdołał w ogóle (w pewnej części) wyjaśnić stanu faktycznego sprawy. Wówczas konsekwencje procesowe tego ponosi strona, na której dowód spoczywał. Stanowisko to podziela Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę i mając je na uwadze

uznał, że skoro ubezpieczona nie wykazała, że świadczenie otrzymywane przez nią od zagranicznej instytucji ubezpieczeniowej nie jest świadczeniem o charakterze rentowym (szczegółowo opisanym przez sąd pierwszej instancji) to jej odwołanie i apelacja nie zasługiwały na uwzględnienie.

Dlatego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. apelację jako nieuzasadnioną oddalił w całości.

Barbara Białecka Urszula Iwanowska Beata Górka